

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли)
бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент 2020

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Камолиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «14» август даги 3 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «18» август даги 356 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаби “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамакасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳукуки Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи.....	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси.....	4
1.2.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи	4
2.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	6
3.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	7
3.2.	5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	10

1. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги таълим шаклда амалга оширилади. Ушбу таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалаврият дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва мос малака(даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режаси ва фан дастурда кўзда тутилган ўқув шакли, меъёрий муддати ва унга мувофиқ малака даражаси

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг ўқув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби **5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли)** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

– тасвирий санъат соҳасидаги йўналиш бўлиб, миллий ва жаҳон тасвирий ва амалий санъати, ҳамда бошқа санъат турларининг ривожланишини, тажрибасини, ҳозирги жамиятдаги мавқеини, педагогик фаолиятнинг усуллари йўрганиш ва тадқиқ қилишга йўналтирилган воситалар, усуллар мажмуасини қамраб олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда ҳисобга олиниши назарда тутилади.

1.2.2. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолияти объектлари

– портрет, манзара, натюрморт, майший, батал ва тарихий жанрларидаги асарлар яратиш жараёнлари.

– умумий ўрта таълим мактаблари, академик лицейлар, касб-ҳунар коллежларидаги таълим тарбия жараёни.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда ҳисобга олиниши назарда тутилади.

5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

- тасвирлаш жараёнларини ва босқичларини ўрганиш;
- тасвирлашда рангларни тўғри ишлата билиш;
- дастгоҳли рангтасвир техника ва технологиясини эгаллаш;
- дастгоҳли рангтасвир соҳасидаги замонавий техник манбаларни қўллаш (компьютер дастурлар, электрон график планишет);
- касбий таълим дидактикаси;
- касбий таълим педагогикаси ва таъхис технологияси;
- ўқитишнинг дидактик воситалари;
- компьютер технологияларидан фойдаланиш;
- таълимнинг электрон воситалари;
- умумий ўрта ва ўрта махсус касб ҳунар таълим тизимидаги ўрни ва роли

1.2.3. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- ижодий фаолият;
- илмий -тадқиқот фаолияти;
- ишлаб чиқариш фаолияти;
- педагогик фаолият (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида);
- таъхисий-бошқарув соҳасидаги фаолият.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Бакалавр тайёрланадиган касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари:

5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин магистратура мутахассислиги бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишни қуйидаги мутахассисликларда давом эттириши мумкин:

5A150800 – Рангтасвир (маҳобатли рангтасвир);

5A150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) магистратурада мутахассисликлари бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин.

2. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

Бакалавр:

-дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;

-Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол ғоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиши;

-табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

-инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий ҳамда маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

-ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

-тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

-янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

-соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш укуви ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

-таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

-тегишли бакалаврият йўналиши доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

-кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий - тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;
- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганади;
- маълумотларни жамлайди, қайта тайёрлайди, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилади;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш;
- илмий муаммолар ечими натижаларини амалиётга жорий этиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Ишлаб чиқариш фаолиятида:

- ижодий асар лойиҳалари мавзуси бўйича моделлар, методлар, дастурий ечимлар, воситаларни ишлаб чиқиш;
- намунавий методикалар ва бошқалар бўйича экспериментал изланишларни ўтказиш ва уларнинг натижаларига ишлов бериш;
- ўтказилаётган ижодий изланишлар мавзуси бўйича образларни ишлаб чиқиш,
- композиция элементларини қайта ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;
- архитектура фазовийлигини ташкил этишда ифодали воситаларнинг замонавий спецификасини билиш;
- мавзули композицияни яратишда фикрлаш методларини қўллаш;
- меъморий объектлар(деворий асар)ни яратишда ҳудудий бадий мактаб анъаналаридан фойдаланиш;
- касбий этика кодексига риоя қилиш.

Ижодий фаолиятда:

- республика ва ҳалқаро миқёсида ўтказиладиган кўргазма ва танловларда фаол иштирок этиш;
- мутақиллик йилларида мамлакатимизда содир этилаётган ижобий ўзгаришларни дизайн асарларда ва рекламанинг йўналишининг янги турларида акс эттириб, нашр этилаётган католог ва албомларда чоп этиш;
- портрет; манзара; натюрморт; маиший; тарихий; батал жанрларида; республика ва хорижда чоп этилган Тасвирий санъатга оид илмий-техник ахборотларнинг илмий манбаларини ўрганиш; тасвирий санъат асари бўйича илмий-техникавий маълумотларни йиғиш, ишлов бериш, таҳлил қилиш ва олинган маълумотларни тизимлаштиришда иштирок этиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- ишлаб чиқариш фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ва тадбиқ қилиш;
- ишлаб чиқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш;
- замонавий ахборот технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ва механизмларини ишлаб чиқиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;
- касбга оид муаммолар ечимларини амалиётга тадбиқ этиш;
- ишлаб чиқариш жараёнида сифатни бошқариш;
- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;
- турли фикрлилик шароитида бошқарув қарорини қабул қилиш;
- бирламчи ишлаб чиқариш звено ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширган ишининг натижаларини баҳолаш;
- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мослигини мониторинг қилиш.

Педагогик фаолиятда (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида):

- умумий ўрта, ўрта махсус касб-хунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича умумкасбий фанлардан замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб назарий ҳамда амалий машғулотларни ўтказиш;
- ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;
- ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни тадбиқ этиш;
- мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

3. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Ўқув даврлари	Кундузги таълим шакли учун
Назарий ва амалий таълим	30-70%
<i>Шу жумладан, мустақил таълим</i>	<i>Бунда аудитория юкламасининг 50 фоизини мустақил таълим ташкил этади.</i>
Аттестация	6-8%
Таътил	10-30%
Малакавий амалиёт	15-30%
Битирув малакавий иши	2-3%

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Ўқув режаси кредит-модуль тизими асосида шакллантирилади. Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқирилиши ва талабаларнинг куйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

- табиий илмий ва гуманитар фанлар;
- умумкасбий фанлар;
- ихтисослик фанлар;
- қўшимча фанлар.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқув режаларга киритиладиган мажбурий ва танлов фанлар турдош олий таълим муассасалар билан ҳамкорликда таянч олий таълим муассасалари томонидан белгиланади.

3.2. 5150800 – Рангтасвир (дастгоҳли) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 26 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади.

назарий ва амалий таълим- 63 %;

аттестация- 8%

таътил-15%

малакавий амалиёт-11%

битирув малакавий иши-3%

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 6-10 қилиб белгиланади.

Назарий таълим ҳажми фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

Табийий-илмий ва гуманитар фанлар- 16,2

умумқасбий фанлар- 48,0

ихтисослик фанлар- 29,5

қўшимча фанлар- 6.3

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, кредит-модуль, таълим йуналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият жабхаси, бакалавриятнинг асосий таълим дастури (бакалаврият дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, тасвирий санъат, жанрлар, композиция, устахона ускуналари ва жихозлари, дастгоҳлар, мойбўёк, қилчўп(кист), планшет, подрамник, қалам, этюдник, ўчирғич, холст, мастихин, палитра, сангина, пастель, кўмирчўп, разбавитель, масло, лак, акварель, гуаш, линейка, картон, қоғозлар, калька, миллиметровка, мольберт.

КЕЛИШУВ ВАРАҒИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Камолиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти

М.Ў

Ректор

Н.Б.Сайфуллаев

2021 йил « ____ » ____

КЕЛИШИЛДИ:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълимнинг
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор в.б.

М.Эсонов

М.Ў

2021 йил « ____ » ____

М.Ў.

Ўзбекистон Бадий академияси
Баш-илмий котиб

Ф.А.Абиджанова

2021 йил « ____ » ____

П.Беньков номидаги Республика
иҳтисослаштирилган рассомлик мактаби

директор

Б.Хакимов

М.Ў.

2021 йил « ____ » ____

Ўз ФА Санъатшунослик институти

директор

Ш.Р.Пидаев

М.Ў.

2021 йил « ____ » ____

